U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Miloslava Výborného a soudců JUDr. Milana Podhrázkého, Ph.D., a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci žalobce: **M. Š.**, proti žalovanému: **Úřad práce ČR - krajská pobočka ve Zlíně,** se sídlem Čiperova 5182, Zlín, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 6. 2018, sp. zn. UP/112408/2017, čj. 51499/2018/ZLI, o návrhu žalobce na ustanovení zástupce z řad advokátů pro podání kasační stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 15. 8. 2018, čj. 33 A 45/2018-26,

takto:

Návrh žalobce na ustanovení zástupce z řad advokátů pro podání o kasační stížnosti **se zamítá**.

Odůvodnění:

[1] Krajský soud v Brně (dále „krajským soud“) usnesením označeným v záhlaví tohoto rozhodnutí odmítl žalobu, kterou žalobce brojil proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 6. 2018, sp. zn. UP/112408/2017, čj. 51499/2018/ZLI. Žalovaný tímto rozhodnutím žalobci od 1. 4. 2018 odejmul dávku doplatek na bydlení.

[2] Krajský soud toto usnesení odůvodnil tak, že žaloba směřovala proti rozhodnutí žalovaného jakožto správního orgánu I. stupně. Současně se žalobou podal žalobce proti témuž rozhodnutí odvolání k Ministerstvu práce a sociálních věcí. Krajský soud v průběhu řízení zjistil, že uvedené ministerstvo jako odvolací správní orgán rozhodnutím ze dne 27. 7. 2018,
čj. MPSV-2018/144277-924/2, napadené rozhodnutí správního orgánu I. stupně zrušilo a věc mu vrátilo k dalšímu řízení. Z toho důvodu došel krajský soud k závěru, že žaloba není přípustná, protože směřuje proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně, aniž by žalobce v předchozím správním řízení marně vyčerpal všechny řádné opravné prostředky. Krajský soud dodal, že napadené rozhodnutí odvolací správní orgán zrušil, a žalobce tedy po podání žaloby dosáhl nápravy cestou využití řádného opravného prostředku. Žaloba je tedy nepřípustná i z důvodu, že předmět přezkumu již zanikl.

[3] Žalobce podáním ze dne 30. 8. 2018 (které dle obsahu ani výslovného označení není kasační stížností) adresovaným krajskému soudu a předloženým k rozhodnutí Nejvyššímu správnímu soudu požádal o ustanovení advokáta pro podání kasační stížnosti proti

v záhlaví označenému usnesení krajského soudu. Uvedl, že je nemajetnou osobou a jeho příjmy mu nedovolují si advokáta hradit. Je starobní důchodce v hmotné nouzi, proti kterému je vedeno několik exekučních řízení. Starobní důchod žalobce činí 8 300 Kč, po srážkách pak jen 6 910 Kč měsíčně. Z důvodu snížené soběstačnosti žalobce pobírá příspěvek na péči ve výši 880 Kč měsíčně. Je navíc diabetikem a mělo by být zohledněno, že má nárok na dietní stravování. Ke svým měsíčním výdajům žalobce uvedl, že žije na ubytovně s měsíčním nájmem 3 800 Kč, další výdaje jsou určeny na živobytí, dopravu a základní potřeby.

[4] Relevantní právní úpravu pro posouzení návrhu žalobce na ustanovení zástupce z řad advokátů pro podání kasační stížnosti představuje předně § 35 odst. 9 věty první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), podle něhož předseda senátu může na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát, navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv. Dle § 36 odst. 3 téhož zákona pak účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Soud zamítne žádost, dospěje-li k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný.

[5] Navrhovateli (žalobci) lze tedy ustanovit zástupce pouze tehdy, pokud jsou současně splněny dvě podmínky: (1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a (2) je to nezbytně třeba k ochraně jeho práv.

[6] V nyní projednávané věci by se v případě podání kasační stížnosti jednalo o řízení podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, které je od soudních poplatků osvobozeno. Tato skutečnost však bez dalšího neznamená splnění výše uvedené podmínky pro ustanovení zástupce z řad advokátů, neboť podle § 35 odst. 9 s. ř. s. je nutno posuzovat předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, nikoliv osvobození samotné.

[7] Z ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. současně vyplývá, že dospěje-li soud rozhodující o osvobození od soudních poplatků k tomu, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, nezabývá se již dále majetkovými a výdělkovými poměry účastníka a osvobození od soudních poplatků nepřizná. Účastník, jehož návrh zjevně nemůže být v řízení úspěšný, proto nesplňuje zákonné podmínky pro ustanovení zástupce, a to bez ohledu na to, zda je v daném řízení od soudních poplatků osvobozen ze zákona.

[8] Vymezením situací, kdy se jedná o zjevně neúspěšný návrh ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s., se již opakovaně zabývala judikatura Nejvyššího správního soudu (viz např. rozsudky ze dne 19. 12. 2007, čj. 7 Afs 102/2007-72, případně ze dne 29. 6. 2011, čj. 1 As 51/2011-135). Obecně lze vyjít z toho, že zjevná neúspěšnost návrhu by měla být zjistitelná bez pochyb, měla by být nesporná a naprosto jednoznačná bez toho, aby bylo nutné provádět k tomu dokazování (blíže viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2006, čj. 4 Ads 19/2005-105, č. 909/2006 Sb. NSS).

[9] S ohledem na to, že žalobce doposud nepodal proti shora označenému usnesení krajského soudu kasační stížnost, musí v posouzení důvodnosti žádosti o ustanovení

advokáta Nejvyšší správní soud vycházet z úvahy, zda by byla zjevně neúspěšnou taková kasační stížnost, jíž by se žalobce domáhal zrušení usnesení krajského soudu o odmítnutí žaloby proti rozhodnutí žalovaného. Nejvyšší správní soud přitom dospěl k závěru, že s ohledem na předchozí řízení u krajského soudu je návrh žalobce zjevně neúspěšný ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s.

[10] V řízení před krajským soudem žalobce napadl žalobou rozhodnutí žalovaného, proti němuž se současně odvolal k Ministerstvu práce a sociálních. Správní soudnictví je nicméně vedeno zásadou subsidiarity, tedy minimalizací zásahů soudní soustavy do správního rozhodování. Z toho důvodu zákonná úprava v § 68 písm. a) s. ř. s. vyžaduje, aby ten, kdo podává žalobu ke správnímu soudu proti rozhodnutí správního orgánu, vyčerpal všechny řádné opravné prostředky v řízení před správním orgánem; neučiní-li tak, je taková žaloba nepřípustná, a správní soud ji z toho důvodu nutně musí odmítnout. Nejvyšší správní soud k tomu již ve své dřívější judikatuře uvedl, že *„účastník správního řízení musí zásadně vyčerpat všechny prostředky k ochraně svých práv, které má ve své procesní dispozici, a teprve po jejich marném vyčerpání se může domáhat soudní ochrany. Soudní přezkum správních rozhodnutí je totiž koncipován až jako následný prostředek ochrany subjektivně veřejných práv, který nemůže nahrazovat prostředky nacházející se uvnitř veřejné správy“* (rozsudek ze dne 12. 5. 2005, čj. 2 Afs 98/2004-65, č. 672/2005 Sb. NSS).

[11] Pokud účastník nevyčerpal řádné opravné prostředky v průběhu správního řízení, správní soud z povahy zákonné konstrukce soudního přezkumu není oprávněn prvostupňové rozhodnutí správního orgánu zrušit. Výše uvedené je v nyní projednávané věci nutno akcentovat tím spíše, že zde odvolací správní orgán již dokonce žalobou napadené rozhodnutí správního orgánu I. stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, což činí podanou žalobu ke správnímu soudu bezpředmětnou (předmět soudního přezkum, tedy žalobou napadené rozhodnutí, již bylo zrušeno). Za těchto okolností je třeba žalobcem případně podanou kasační stížnost považovat za zjevně neúspěšnou. Tato zjevná neúspěšnost přitom vyplývá přímo ze spisu krajského soudu a lze ji označit za jednoznačnou, okamžitě zjistitelnou a nezávislou na provedení dokazování či právního hodnocení povahy a obsahu stěžovatelova návrhu. Na výše uvedeném pak nemůže ničeho změnit ani žalobcem dodatečně Nejvyššímu správnímu soudu doložené rozhodnutí správního orgánu I. stupně ze dne 3. 10. 2018, čj. 51499/2018/ZLI, jímž bylo opětovně rozhodnuto o odejmutí dávky doplatku na bydlení žalobci od 1. 4. 2018. I v případě tohoto rozhodnutí musí žalobce (pokud s takovým rozhodnutím nesouhlasí) nejprve vyčerpat řádné opravné prostředky ve správním řízení, o nichž byl ostatně v tomto rozhodnutí správním orgánem I. stupně řádně poučen.

[12] S ohledem na shora uvedené Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že v nyní projednávané věci nejsou naplněny zákonné podmínky pro osvobození stěžovatele od soudních poplatků, neboť případná kasační stížnost žalobce proti usnesení krajského soudu by zjevně nemohla být úspěšná. Vzhledem k tomu, že v případě žalobce nejsou naplněny zákonné podmínky pro osvobození od soudních poplatků, nezbývá, než jeho návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů pro podání kasační stížnosti zamítnout.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

Na 219/2018-19

V Brně 25. října 2018

JUDr. Miloslav Výborný
předseda senátu